

RECERCA I ACCIÓ PER LA TRANSFORMACIÓ:

LA FAM I EL MALBARATAMENT ALIMENTARI

Justificació : Seleccionar la fam i el malbaratament alimentari com a fils conductors del projecte per entendre les conseqüències del nostre model alimentari al Nord i al Sud, fent recerca en l'entorn més pròxim com és el barri per tal de fomentar la responsabilitat i la cooperació per un futur millor, transformant alhora actituds, valors i accions dels agents del centre educatiu cap a una justícia social, ambiental i econòmica sostenibles.

Matèries: Ciències Socials, Geografia i Història (3r ESO) i/o Educació per al desenvolupament personal i la ciutadania (4rt ESO); Tenint en compte les connexions amb altres matèries que, en aquest cas són Matemàtiques, Ciències de la Naturalesa, Llengua i Tecnologies.

Durada i temporalització: 30 hores mínim (22 hores a l'aula, 4 hores de recerca en l'entorn i 4 hores de manteniment del bloc) i una activitat de cloenda.

El projecte es desenvoluparà durant el segon i/o tercer trimestre del curs 2016/2017.

Competències pròpies de la matèria i contribució a les competències bàsiques:

- **Ciències Socials, Geografia i Història :** competència social i ciutadana, competència en el coneixement i la interacció amb el món físic, competència comunicativa, competència metodològica, competència personal
- **Educació per al desenvolupament personal i la ciutadania:** competència social i ciutadana, competència en el coneixement i la interacció amb el món físic, competència d'autonomia i iniciativa personal. Competència d'aprendre a aprendre, competència comunicativa lingüística i audiovisual, competència sobre el tractament de la informació i la competència digital i competència artística i cultural

Objectius d'aprenentatge:

- Proporcionar a l'alumnat els coneixements i les habilitats per ubicar-se al món, esbrinar els orígens i les causes dels problemes socials actuals, concretament la paradoxa del malbaratament alimentari i la fam i, així, aprendre a participar en la societat amb coneixement de causa.

- Propiciar la reflexió i l'esperit crític sobre les conseqüències socials, ambientals i econòmiques del nostre model alimentari actual, des de la producció fins al consum.
- Contribuir a generar un canvi d'actituds i valors relacionats amb el dret a l'alimentació que permeti caminar cap a un model alimentari i més saludable i socialment més just i sostenible
- Crear un entorn educacional ludicopedagògic i social que promogui la igualtat, la cooperació, el respecte mutu, el compromís, la participació i la responsabilitat compartida.
- Oferir formació, eines i recursos, apoderant els equips docents per aplicar l'Educació pel Desenvolupament a les aules.
- Connectar el centre educatiu amb el seu entorn, afavorint les sinèrgies amb entitats, comerços, associacions i altres agents del barri per donar resposta a necessitats col·lectives.
- Compartir reflexions i experiències a través del blog i altres eines digitals, establint tallers de comunicació que permetin la participació de tota la comunitat educativa i la connexió amb altres centres educatius que participen al projecte
- Assoliment de les competències bàsiques com ara és la comunicativa, la metodològica i la personal.

Continguts: (Veure al final de document)

Criteris d'avaluació:

- Analitzar les relacions entre la producció d'aliments, la fam al món i la paradoxa del malbaratament.
- Reconèixer i analitzar, per mitjà dels indicadors socioeconòmics, els desequilibris en la distribució dels recursos i explicar possibles causes i conseqüències i cercant propostes alternatives a la desigualtat de suport al desenvolupament sostenible.
- Analitzar aspectes del funcionament de l'economia en el món destacant la interdependència entre països i el seu impacte en la realitat econòmica de l'entorn proper.

- Establir relacions entre la deslocalització industrial i la globalització econòmica i descriure i analitzar les transformacions en els espais locals, potenciant una economia justa i sostenible a l'entorn pròxim, aplicant criteris de sostenibilitat mediambiental.
- Valorar els elements que conformen l'estat del benestar en les societats actuals i com actuen per donar continuïtat i/o augmentar el malbaratament .
- Valorar els principis del funcionament polític democràtic, aplicant-los en el reconeixement dels drets i deures i dels principis del sistema representatiu. Superar prejudicis i estereotips sobre grups culturals amb una actitud empàtica.
- Utilitzar fonts diverses per obtenir informació sobre fets econòmics i socials de context mundial i relacionar-los amb l'entorn. Comunicar les conclusions de forma organitzada i intel·ligible utilitzant recursos TIC.
- Fer de forma cooperativa treballs de síntesi i recerca sobre situacions de desigualtat, injustícia i discriminació que afectin persones i col·lectius en el món actual, a partir del plantejament d'hipòtesis o interrogants a resoldre.
- Conèixer els mecanismes i les dades del malbaratament de l'entorn local i les formes de participació ciutadana en l'acció de transformació. Proposar iniciatives de millora que tinguin en compte la sostenibilitat mediambiental, econòmica i social, a més de la cohesió i convivència social.

Metodologia: Plantejament de les qüestions sobre el malbaratament i la fam i formular hipòtesis que caldrà comprovar a partir de la resolució d'aquests dos problemes a nivell de barri, adequat per a l'adquisició de les competències bàsiques de secundària. L'ensenyament a partir de la resolució de problemes facilita la comprensió de la complexitat del nostre món a través del coneixement, així com el desenvolupament d'un pensament crític i alternatiu i l'adquisició d'estratègies per aprendre a aprendre, ja que suposa:

- Realitzar col·loqui i debat per extreure a través d'una pluja d'idees diferents hipòtesis sobre els fenòmens del malbaratament i la fam a escala global i a nivell de barri
- Informar-se sobre les característiques del problema del malbaratament mundial, a Catalunya i al barri

- Identificar quines variables intervenen al lloc on l'índex de malbaratament és més alt: les llars i, concretament les del seu barri (habitatges, supermercats, comerços i restaurants). Idear i construir diferents interpretacions i escollir una a partir de la recerca de diferents coneixements.
- Proposar solucions diverses per pal·liar, en la mesura que es pugui, la fam i el malbaratament, ja sigui a través de sinèrgies entre entitats i llars, proposta de canvis de possibles lleis o conductes de les llars, mètodes de conserva d'aliments, proposant receptes de cuina de reaprofitament i/o conscienciant agents del barri a través de propostes creatives a través del format digital a escollir entre vídeo promocional, reportatge, anunci o documental.

Organització i tipologia de les activitats: La majoria de sessions es contemplen d'una hora de durada. En les tres primeres sessions tot el grup aula farà les mateixes tasques i durant la recerca d'informació sobre quines característiques tenen aquests dos grans problemes, l'alumnat es dividirà en diferents grups segons les motivacions i preferències personals de cadascú per concretar objectius diferents i, així, treballar de manera cooperativa

- **1a sessió:** Col·loqui i debat per extreure diferents hipòtesis a través d'una pluja d'idees sobre els fenòmens del malbaratament i la fam a escala global, estatal i a nivell de barri.
- **2a i 3a sessions:** Veure 2 o 3 documentals/reportatges per emmarcar la temàtica i que els alumnes tinguin un punt de partida i s'escau redefineixin les hipòtesis inicials.
- **4a sessió:** Es plantejaran temes a tractar per tal d'esbrinar si són vàlides les hipòtesis plantejades i per tal de poder-ho dur a terme es dividirà l'aula en diferents comissions (es guiarà sobre les necessitats de comissions, com per exemple la de comunicació) i es marcaran les línies d'actuació de cada grup de treball.
- **5a i 6a sessions:** Buscar informació sobre índexs de malbaratament i fam global, espanyol i català. Alhora establir com es començarà a fer el vídeo i com es plasmaran aquestes dades. Establir què s'escriurà al bloc i qui ho farà.
- **7a i 8a sessions:** Buscar informació sobre quines són les variables que intervenen al lloc on l'índex de malbaratament és més alt i buscar les possibles causes (decisions i interessos polítics, decisions de màrketing, poders i interessos econòmics i empresarials, decisions de caràcter cultural, etc) d'aquestes variables i com es relacionen amb la fam.
- **9a sessió (2h):** Taller dinàmic contra el malbaratament alimentari. Joc de rol (1 hora) on la població de secundària es dividirà entre agricultors,

treballadors de supermercats i de restaurant, per tal de veure quines fruites i verdures és malbaraten en el procés. Després es generarà un debat (1 hora) per tal de reflexionar solucions d'aprofitament en els tres sectors i, a continuació, en la següent hora, s'oferiran solucions des d'Espigoladors.

- **10a sessió:** Detecció de supermercats i restaurants del barri a visitar per tal d'extreure informació i poder confirmar o descartar hipòtesis plantejades. Realització de guions d'entrevistes pels diferents grups d'edat i de gènere de la població per obtenir informació sobre el malbaratament a les llars (habitatges, supermercats, petit comerç i restaurants). Organització global per saber com la comissió de comunicació transmetrà aquesta activitat.
- **11a sessió (4h):** Visites de recerca en l'entorn i recull de dades
- **12a, 13a, 14a i 15a sessions:** Volcatge i anàlisi de dades per buscar interpretacions de les quatre fonts (habitatges, supermercats, petit comerç i restaurants) dividint l'aula en quatre grups.
- **16a i 17a sessions:** A partir de les possibles causes que es van trobar a la 8a sessió i a les conclusions arribades a través de les entrevistes del barri, plantejar a través de col·loqui diferents solucions i establir grups de treball per saber si és possible el canvi i, així poder a fer palpables aquestes vies de solució al barri.
- **18a sessió:** Col·loqui amb diferents entitats que comparteixen la mateixa lluita contra el malbaratament i la fam per conèixer exemples de bones pràctiques i compartir les solucions ideades pels diferents grups de l'aula.
- **19a i 20a sessions:** Establir acords dins del grup classe per seleccionar les línies d'acció de transformació de les diferents vies de malbaratament al barri. Es formaran diferents grups per treballar sobre les diverses solucions finalment escollides i es començaran a establir les sinèrgies. Es preveu crear sinèrgies entre agents de barri, supermercat i/o comerços, conscienciació dels restaurants i dels clients i crear activitats per conscienciar a les famílies del protagonisme que tenen per lluitar contra el malbaratament. La comissió de comunicació acabarà de fer el muntatge audiovisual.
- **21a i 22a sessions:** Organització de l'activitat de cloenda oberta al públic (alumnat del centre, famílies, veïns i veïnes...) per mostrar els resultats de la recerca, les solucions (amb activitat participativa en cas de que sigui viable) i sinèrgies establertes en el marc del projecte i alhora sensibilitzar a través del vídeo elaborat.
 - **Cloenda del projecte oberta al públic**

Reflexió sobre la pràctica a l'aula: En definitiva el què es pretén és que els alumnes facin una recerca, anàlisi, contrast i valoració crítica d'informacions diferents sobre

Organitza: **Amb el suport de:**

UNITAT DIDÀCTICA (2016-2017)

Desos
cooperació
i desenvolupament
sostenible

la fam i el malbaratament alimentari al barri, valorant solucions i alternatives als diferents problemes paradoxals.

CONSUM	PRODUCCIÓ	ALIMENTACIÓ
<p>Injustícia i desigualtat alimentària: </p> <ul style="list-style-type: none"> • Vulneració dels drets humans: <ul style="list-style-type: none"> _Desigualtats i divisió sexual _Vulnerabilitat del dret d'alimentació per desigualtat de gènere • Causes estructurals que provoquen desigualtats socials dins de la societat 	<p>Model industrial vs Model agroecològic </p> <ul style="list-style-type: none"> • Identificar models de producció <ul style="list-style-type: none"> _Models Nord/Sud _Medi ambient proper i llunyà: Reflexió sobre l'oblit de la relació responsable de les persones amb la biodiversitat _Reflexió sobre el paper invisible de la dona en l'àmbit de l'agroalimentació: Produueixen el 75% i posseeixen 1% de terres • Efectes del model industrial <ul style="list-style-type: none"> _Manca de desconexió amb persones que viuen en les àrees urbanes _Paper de la dona en l'esfera rural, social i domèstic 	<p>Tipus d'aliments </p> <ul style="list-style-type: none"> • Procedència i temporalitat • Varietats locals • Diferències entre varietats locals de Nord i Sud
<p>Impacte al N i al S i diferències </p> <ul style="list-style-type: none"> • Causes estructurals que provoquen les desigualtats N/S <ul style="list-style-type: none"> _Concentració de capital en grups de poder _Decisions basades en interessos privats _Riquesa i recursos naturals de països empobrits _Descontextualització dels mitjans de comunicació <ul style="list-style-type: none"> →El Sud violent i pobre? →Reflexió sobre aspectes culturals i 	<p>La vida al camp </p> <ul style="list-style-type: none"> • Passat i present: Entorn rural <ul style="list-style-type: none"> _Qui són i què fan? _Recursos de l'entorn rural _Conèixer i valorar l'entorn rural • Diferències entre Nord i Sud • Divisió sexual del treball 	<p>Hàbits alimentaris </p> <ul style="list-style-type: none"> • Diferències entre aliments saludables i no saludables • Relació de vulnerabilitat del dret d'alimentació per desigualtat de gènere

quotidians del Sud per trencar mites		
<p>Estratègies publicitàries </p> <ul style="list-style-type: none"> • Necessitats alimentàries vs consum supèrflua _Actituds que no promouen justícia social de gènere sostenible _Actituds que no promouen un medi ambient just i sostenible 	<p>Respecte pels cicles naturals </p>	<p>Estratègies publicitàries </p> <ul style="list-style-type: none"> • Reflexió sobre productes alimentaris i actituds que no promouen la Salut _Estereotips i desigualtats de gènere • Reflexió sobre el què es publicita i el què no
<p>Aliments Km vs Consum local </p>	<p>Coneixements tradicionals </p>	<p>La cura: Rol atribuït a la dona </p>
<p>Malbaratament alimentari </p> <ul style="list-style-type: none"> • Grans superfícies vs Mercats locals • Iniciatives dels espigoladors 	<p>Esgotament de recursos </p> <ul style="list-style-type: none"> • Reflexió sobre si és important conservar el medi ambient, coneixent les particularitats • Reflexió sobre quines accions poden afectar directament al nostre entorn natural proper i llunyà: Nord i Sud • Conscienciació ambiental: Com mantenim viu el planeta? _Importància de reciclar _Estalvi d'aigua _Mantenir nets rius i mars _Respecte al medi i al mobiliari: ús de transport públic, energies renovables... 	<p>Fam </p> <ul style="list-style-type: none"> • Diferències entre Nord i Sud • Inacció i immunitat

<p>Model alimentari </p> <ul style="list-style-type: none">• Generador de pobresa i destrucció ambiental: accions sobre el planeta i la comunitat	<p>Canals bàsics de distribució i comercialització dels aliments </p> <ul style="list-style-type: none">• Diferències entre Nord i Sud	<p>Sobrealimentació </p> <ul style="list-style-type: none">• Diferències entre Nord i Sud
<p>Reflexió sobre la manca d'alternatives d'alimentació i consum accessibles a l'entorn urbà </p> <ul style="list-style-type: none">• És difícil i car consumir productes ecològics• És difícil saber quins additius porta el què mengem• És difícil obtenir productes directament de la productora• És difícil saber la procedència Productes de temporada: Com ho sabem?	<p> Desenvolupament Social</p> <p> Desenvolupament ambiental</p> <p> Desenvolupament econòmic</p>	

CONSUM RESPONSABLE	PRODUCCIÓ D'ALIMENTS JUST I SOSTENIBLE	ALIMENTACIÓ SALUDABLE
<p>Reflexió sobre fórmules que aposten per la redistribució de la riquesa</p> <p>_Promoció de l'economia local i participació de la dona en àmbits clau d'aquesta </p> <p>_Hàbits no discriminatoris i connectats amb el territori </p> <p>Model alimentari just i sostenible </p> <p>_Producció i consum que fomenta la cohesió social i territorial amb perspectiva de gènere</p> <p>_Producció i consum alternatius que fomentin la conservació ambiental i promogui accions sostenibles al planeta</p> <p>Experiències del consum responsable </p> <p>_Coneixement de les cooperatives i entitats del barri i de l'entorn llunyà</p>	<p>Efectes del model agroecològic </p> <p>Explotació a països del Sud per part d'empreses del Nord i dificultat d'accés als recursos naturals del seu territori </p> <p>Recuperació dels coneixements tradicionals </p> <p>Reflexió del rol de la dona com agent de canvi </p> <p>Reflexió sobre l'esgotament de recursos i alternatives existents respectuoses amb el medi ambient </p> <p>Efectes del model de proximitat </p>	<p>Motivació per tastar nous aliments </p> <p>Més consum de fruita i verdures </p> <p>Combatim la inèrcia i la innació davant la fam i l'exclusió social, sabent que l'home és un ésser que replica exemples </p> <p>_Transformem missatges, relacions, habilitats i capacitats</p> <p>_Potenciar el desenvolupament global sense estereotips de gènere</p> <p>Conscienciació sobre les estratègies publicitàries per influenciar la cultura de l'alimentació </p> <p>_ Alternatives alimentaries</p> <p>_ Potenciació d'hàbits alimentaris conscients saludables</p> <p>La dona com element clau en l'economia, la família i la societat </p>

Organitza:

Desos
cooperació
i desenvolupament
sostenible

Amb el suport de:

UNITAT DIDÀCTICA (2016-2017)